

Emerytury i renty

Wiosenne podwyżki

W marcu br. zostaną zwaloryzowane świadczenia u ponad 9,8 mln osób., w związku z tym renty i emerytury wzrosną o 6,5 proc.

W tym roku zmienia się sposób waloryzacji świadczeń emerytalno – rentowych. Średnia emerytura, która wynosi 1,3 tys. zł, będzie wyższa o prawie 85zł. W ubiegłym roku przywrócono coroczną waloryzację świadczeń, to znaczny że podwyżki będą odbywać się, co roku i wskaźnik waloryzacji uwzględni nie tylko inflację, ale też 20 proc. realnego wzrostu płac. Rząd przyjął wskaźnik waloryzacji w wysokości 106,5 proc. tłumacząc się wysoką inflacją i szybkim wzrostem płac. Tym samym na ostatnim posiedzeniu Komisji Trójstronnej nie doszło do negocjacji zwiększenia wskaźnika ponad 20 proc. realnego wzrostu wynagrodzeń. Związki zawodowe oprotostowały takie stanowisko rządu uważając, że emeryci i renciści powinni uczestniczyć w większym stopniu we wzroście gospodarczym.

Marcowa waloryzacja nastąpi na podstawie dwóch różnych wskaźników i ich wysokość zależy od daty przyznania prawa do świadczenia. Pierwszy wskaźnik (106,5 proc.) będzie dotyczyć wszystkich świadczeń przyznanych przed 1 marca 2007 r. i obejmie zdecydowaną większość osób. Drugi wskaźnik (104,2 proc.) będzie dotyczyć osób, którym świadczenia przyznano w okresie od 1 marca 2007 r. do 29 lutego br. i dla tych osób renty i emerytury wzrosną o 4,2 proc. Natomiast osoby, które w tym roku przechodzą na emeryturę powinny pociąkać do marca na zgłoszenie się do ZUS-u.

Jeśli emeryt lub rencista będzie miał wątpliwości, co do poprawności decyzji dotyczącej podwyżki ma prawo złożyć odwołanie w ciągu miesiąca od daty doręczenia przez ZUS. Odwołanie należy zaadresować do okręgowego sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, ale składa się je do swojego oddziału ZUS-u. Należy jednak pamiętać, że ewentualne nie wielkie różnice mogą wynikać z zaokrągleń należnego podatku i składek.

Emeryci i renciści w FUS

W 2006 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych – Departament Statystyki, zbadał przyczyny wyjścia emerytów i rencistów z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W badanym okresie (4 miesiące) system wypłat emerytalno-rentowych opuściło przeciętnie 24,8 tys. osób w miesiącu. Natomiast średni czas pobierania świadczenia wynosi 15 lat i 11 mc, u mężczyzn 14 lat i 9 mc, a u kobiet 17 lat i 3 mc.

Wychodzący z systemu wypłat

W 2005 r. w ciągu czterech miesięcy FUS opuściło 99, 3 tys. osób. Główną przyczyną zaprzestania pobierania rent czy emerytur jest śmierć świadczeniobiorców.

W okresie wybranych czterech miesięcy (luty, maj, sierpień, listopad) 2005 r. główną przyczyną wyjścia z systemu emerytalno – rentowego FUS były zgony (76,6 proc.) i wygaśnięcie uprawnień do pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy (17,3 proc.)

EMERYCI I RENCIŚCI WEDŁUG PŁCI I PRZYZCYN ZAPRZESTANIA WYPŁATY OSTATNIO POBIERANEGO ŚWIADCZENIA

Przyczyna zaprzestania wypłaty	2000			2005		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Ogółem	100	100	100	100	100	100
Zgon	71,3	72,5	70,1	76,6	76,3	76,9
Wygaśnięcie uprawnień	23,3	23,7	22,9	17,3	18	16,5
Ekspiracja uprawnień	5,4	3,8	7	6,1	5,7	6,6

Z badań departamentu statystyki wynika, że najliczniejszą grupą wychodzącą z systemu byli emeryci i stanowili ponad 40 proc. ogółu badanych. Średni ubytek emerytów stanowił 10 tys. osób a pobierających rentę z tytułu nie zdolności do pracy 9,5 tys. osób.

EMERYCI I RENCIŚCI WEDŁUG PŁCI I RODZAJU OSTATNIO POBIERANEGO ŚWIADCZENIA

Rodzaj pobieranego świadczenia	2000			2005		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Ogółem osoby pobierające :	100	100	100	100	100	100
Emeryturę	33,7	41,4	25,4	40,3	48	32
Rentę z tytułu niezdolności do pracy	46,7	54,3	38,5	38,5	45,4	30,8
Rentę rodzinną	19,6	4,3	36,1	21,2	6,6	37,2

Średni wiek osób wychodzących z systemu wypłat rent i emerytur wynosił w badanym okresie 66,7 lat i był wyższy o 3 lata od przeciętnego wieku badanych w 2000 r. Średni wiek emeryta, wychodzącego z systemu wypłat to 75,6 lat. W 2005 r. najwyższy odsetek emerytów i rencistów wychodzących z systemu wypłatowego odnotowano w województwach: śląskim, mazowieckim, wielkopolskim, dolnośląskim, małopolskim i łódzkim.

Okresy pobierania świadczeń z FUS

Osoby, które w momencie wyjścia z systemu wypłat pobierały rentę z tytułu niezdolności do pracy, pobierały to świadczenie łącznie z wcześniej pobieranymi świadczeniami przeciętnie przez okres 13 lat. Okres pobierania samej renty z tytułu niezdolności do pracy wyniósł 12 lat i 9 mc. W porównaniu z 2000 r. okres pobierania renty był dłuższy o 3 lata i 2 mc. Na długość tego okresu wpływ mają osoby, które pobierały świadczenia rentowe, powypadkowe oraz inwalidów wojennych i wojskowych, którzy przeciętnie podwyższali okres pobierania świadczeń rencistów z tytułu niezdolności do pracy o 9 mc.

Osoby, które pobierały rentę rodzinną jako ostatnie świadczenie, przeciętnie pobierały je (łącznie z wcześniej pobieranymi świadczeniami) przez okres 17 lat i 2 mc, w tym samą rentę rodzinną średnio przez 14 lat i 4 mc. W porównaniu z poprzednim okresem badawczym 2000 r. okres pobierania renty rodzinnej uległ skróceniu o 3 mc.

STRUKTURA OKRESÓW POBIERANIA EMERYTUR I RENT W 2000 I 2005 R.

Okres pobierania świadczeń	2000			2005		
	Emerytury	Renty z tytułu niezdolności do pracy	Renty rodzinne	Emerytury	Renty z tytułu niezdolności do pracy	Renty rodzinne
Ogółem	100	100	100	100	100	100
5 lat i mniej	9,7	45,8	19,1	7,2	29	16
od 6 – 10 lat	21,1	23,4	16,2	11,4	24,4	15,9
11 – 15 lat	14,2	8,2	12,7	26	16,6	18,3
16 – 20 lat	28,6	8,8	15,5	15,1	7,8	15
21 lat i więcej	26,4	13,8	36,5	40,3	22,2	34,8

Niezdolność do pracy

Na długość okresu pobierania świadczeń istotnie wpływa stopień niezdolności do pracy.

W badanych miesiącach 2005 r. spośród osób, które przed opuszczeniem systemu wypłat pobierały rentę z tytułu niezdolności do pracy bądź rentę rodzinną (19,5 proc. ogółu uprawnionych do rent rodzinnych w momencie wyjścia z systemu miało orzeczoną stopień niezdolności do pracy), 22,9 proc. miało orzeczoną całkowitą niezdolność do pracy, a 52,1 proc. częściową niezdolność do pracy.

PRZECIĘTNY OKRES POBIERANIA RENT Z ORZECZONYM STOPNIEM NIEZDOLNOŚCI DO PRACY

Wyszczególnienie	Przeciętny okres pobierania świadczeń		
	Ogółem w latach i mc	Mężczyźni	Kobiety
Ogółem ze stopniem niezdolności:	13_09	12_09	15_00
całkowita niezdolność do pracy i egzystencji	19_00	17_01	20_06
całkowita niezdolność do pracy	17_01	15_06	19_02
częściowa niezdolność do pracy	9_10	9_11	9_09
Renty z tytułu niezdolności do pracy	13_00	12_09	13_04
całkowita niezdolność do pracy i egzystencji	18_03	17_01	20_00
całkowita niezdolność do pracy	16_09	15_07	18_08
częściowa niezdolność do pracy	9_06	9_11	8_10
Renty rodzinne	21_01	16_01	21_05
całkowita niezdolność do pracy i egzystencji	20_11	17_06	21_01
całkowita niezdolność do pracy	21_04	14_09	22_02
częściowa niezdolność do pracy	21_09	13_10	22_01

Świadczeniobiorcy z orzeczoną całkowitą niezdolnością do pracy przebywali w systemie wypłat przeciętnie o 5 lat i 3 mc dłużej niż pozostali, a pobieranie przez nich samej renty było dłuższe o 4 lata i 4 mc. Ogólnie, więc im wyższy stopień niezdolności do pracy posiadali renciści, tym dłużej pobierali świadczenia rentowe.

Świadczenia a grupy zawodowe

System ubezpieczeń społecznych funkcjonujący w Polsce obejmuje wszystkie grupy społeczno-zawodowe i określa szczegółowo warunki nabywania uprawnień emerytalno-rentowych.

Na okres pobierania emerytury znaczący wpływ ma wiek uprawniający do jej otrzymania, ale także zawód.

PRZECIĘTNY OKRES POBIERANIA EMERYTUR I RENT WEDŁUG GRUP ŚWIADCZENIOBIORCÓW

Wyszczególnienie	Przeciętny okres pobierania świadczeń		
	Emerytury	Renty z tytułu niezdolności do pracy	Renty rodzinne
Ogółem pracowników w latach i mc	18_02	12_04	17_01
kolejarzy	20_04	15_08	20_06
górników	18_11	18_10	18_00
nauczycieli	17_10	11_11	–
osób pracujących na umowę zlecenie	19_03	17_06	15_10
osób prowadzących działalność	15_08	7_02	14_03
twórców i artystów	18_11	17_02	18_08
duchownych	11_06	7_08	–
inwalidów wojennych	–	23_05	19_08
powypadkowe	–	19_00	23_06

Statystyczny emeryt pobierał w 2005 r. emeryturę przeciętnie przez 16 lat a okres liczony łącznie z wcześniejszymi świadczeniami wynosił 18 lat i 1 mc. Przeciętny okres pobierania emerytur (łącznie z pobieranymi wcześniej świadczeniami) wynosił odpowiednio: przez kolejarzy 20 lat i 4 mc, przez górników i twórców 18 lat i 11 mc, a przez nauczycieli 17 lat i 10 mc. Najkrótszy przeciętny okres pobierania emerytury 11 lat i 4 mc odnotowano wśród duchownych. Wynika to m.in. z faktu, że osoby duchowne często przechodzą na emeryturę w wieku późniejszym niż inne grupy zawodowe.

FUS w liczbach

- 24,8 tys. osób przeciętnie w jednym miesiącu 2005 r. opuściło system wypłat emerytalno – rentowych FUS.
- 76,6 proc. emerytów i rencistów w 2005 r. wyszło z systemu FUS z powodu zgonu.
- 66,7 lat wynosił średni wiek osób wychodzących z systemu FUS. Mężczyźni opuszczali system średnio w wieku 64,5 lat, a kobiety w wieku 69,1 lat.
- 58,3 lat wyniósł wiek statystycznego rencisty w momencie wyjścia z systemu z tytułu niezdolności do pracy.
- 13,4 proc. ogółu badanych wychodzących z systemu wypłatowego w 2005 r. odnotowano w województwie śląskim, 12 proc. w mazowieckim, 9,8 proc. w wielkopolskim, 8,3 proc. w łódzkim, 8 proc. w małopolskim i 7,7 proc. w łódzkim.
- 15 lat i 11 mc przeciętnie pobierały świadczenia osoby wychodzące z systemu w 2005 r., a więc o 2,5 roku dłużej niż statystyczny świadczeniobiorca z 2000 r.
- 71,8 proc. stanowili małżonkowie, którzy byli w grupie uprawnionych do rent rodzinnych a 27,9 proc. dzieci.
- 22 lata i 10 mc pobierali renty rodzinne członkowie rodzin po zmarłych na skutek wypadków przy pracy, wypadków w drodze do pracy, lub chorób zawodowych.
- 2,8 proc. ogółu badanych w 2005 r. stanowili świadczeniobiorcy, którzy oprócz renty z tytułu niezdolności do pracy przysługującej na skutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, otrzymywali również połowę emerytury lub pobierali całą emeryturę i świadczenia zabiegowe.